YMPÄRISTÖKONSULTOINTI NIEMELÄINEN OY

RAPORTTI

YKN23850 21.08.2024

Imatran seurakunta

Imatrankosken kirkko, Imatra

LUONTOSELVITYS

Päivitetty 21.10.2024

YMPÄRISTÖKONSULTOINTI
NIEMELÄINEN OY
OSOITE Kaukaankatu 23, 53200 LAPPEENRANTA
PUHELIN 050 341 8684
Y-TUNNUS 2625307 - 3

1. LUONTOSELVITYKSEN TOTEUTUS

Imatrankosken kirkon kortteliin, Kanavakatu 2:een Imatralle, suunnitellaan asemakaavamuutosta. Ympäristökonsultointi Niemeläinen Oy (YKN) teki alueille luontoselvityksen siihen liittyvine maastotöineen.

Suunnittelualueen luontoselvityksessä keskityttiin kuvaamaan alueen luonnon yleispiirteitä ja mahdollisia luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita kohteita. Tällaisia ovat luonnonsuojelulain 29§ mukaiset suojeltavat luontotyypit, metsälain 10§ mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt, vesilain 11§ mukaiset pienvedet sekä muutoin ympäristön kannalta arvokkaat kohteet. Suunnittelualueen eläin- ja kasvilajien osalta havainnoitiin erityisesti uhanalaiset lajit (luonnonsuojelulaki 46§) sekä erityistä suojelua vaativat lajit (LSL 47§) ja näiden elinympäristöt. Lisäksi tarkasteltiin luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit sekä lintudirektiivin liitteen I lajit ja niiden elinympäristöiksi sopivat alueet.

Työ aloitettiin suunnittelemalla maastotöiden toteutus, joka tehtiin karttatarkastelun pohjalta. Maastokäyntien yhteydessä havainnoitiin linnusto ja kasvillisuus. Lajistoselvitykset tehtiin kulkemalla alueet läpi järjestelmällisesti ja kirjaamalla havainnot luontotyypeittäin ja lintujen osalta yksilöittäin. Maastokartoituksen tulokset muodostavat tämän raportin perustan. Lisäksi kohdealueen aiemmat havainnot selvitettiin Lajitietokeskukselta sekä Etelä-Karjalan Lintutieteelliseltä yhdistykseltä (EKLY).

2. ALUEIDEN YLEISKUVAUS

Kanavakatu 2:n kiinteistö 153-12-67-1 (kuva 1) sijaitsee Imatralla noin 50 metrin päässä Vuoksen kanavasta ja on pinta-alaltaan noin 1,2 ha. Kiinteistön keskiosassa on kirkkorakennus, jonka pohjoispuolella on päällystetty pysäköintialue. Rakennuksen eteläpuoli on piha-aluetta. Kiinteistö rajautuu kaakossa Kanavakatuun, etelässä Imatrankosken sankarihautausmaahan ja luoteessa sekä pohjoisessa Kanavapuistoon. Kiinteistön luoteisrajalta etäisyys Vuokseen on pienimmillään noin 30 m ja suurimmillaan noin 65 m. Selvitysalue on hyvin loivapiirteinen, pääosin noin 68 m mpy. Alueen korkein kohta, n 70 m mpy, on selvitysalueen kaakkoissivustalla, kellotornin kohdalla.

Kuva 1. Selvitysalue sijaitsee Vuoksen itärannalla (kuvassa vasemmalla). Alue on rajattu punaisella. Ortokuva © MML 2023.

3. LUONTOSELVITYKSEN YHTEYDESSÄ TEHDYT HAVAINNOT

3.1. Kasvillisuus

Selvitysalueen luontotyypit ja kasvillisuus kartoitettiin yleispiirteittäin alustavasti 9.11.2023 tehdyllä maastokäynnillä sekä 16.7.2024 tehdyllä tarkentavalla maastokäynnillä. Maastossa alue selvitettiin kattavasti kävellen järjestelmällisesti läpi kaikki eri luontotyypit. Kustakin luontotyypistä kirjattiin niiden kasvilajisto. Monimuotoisuuden kannalta arvokkaissa luontotyypeissä kasvillisuuteen kiinnitettiin erityistä huomiota.

Selvitysalueen pohjois- ja luoteisreuna on osa Kanavapuiston tuoreen keskiravinteisen lehdon reunaa. Luoteisreunan lehto on kapeahko vyöhyke kävelytien ja piha-alueen välillä. Pohjoisempi lehtoalue on suurempi ja jokseenkin luonnontilaisempi. Alueella on kohtalaisesti lahopuuta (maapuut). Lehtoa luonnehtivat vanhat ja järeät puut, kuten mänty, raita ja haapa, sekä muut sekapuuna tavattavat lajit kuten pihlaja, harmaaleppä sekä hies- ja rauduskoivu. Lähinnä pensaskerroksessa esiintyy jaloja lehtipuita: vaahtera ja tammi. Muita pensaskerroksessa kasvavia lajeja ovat mm. vadelma, tuomi ja kataja. Aukkoisessa pohjakerroksessa esiintyy mm. metsäkerrossammal, metsälehväsammal, lehtohaiven- ja lehtosuikerosammal. Kenttäkerroksen lajistoon lukeutuvat esimerkiksi vuohenputki, lillukka, käenkaali, kielo ja metsäkastikka. Luoteisreunalla piha-alueen vaikutuspiiristä kertovat viljelyperäiset lajit, kuten syreeni, kuunlilja ja tarha-alpi. Lisäksi luoteisreunan lehtoalueella esiintyy kansallisesti haitalliseksi vieraslajiksi määritellyt idänkanukka ja komealupiini, jota esiintyy myös pohjoispuolen lehdon ja parkkialueen väliin jäävällä kapealla niittymäisellä kaistaleella. Muita tällä entisellä leikkikentällä, nykyään puuttomalla ja niittymäisellä kaistaleella esiintyviä lajeja ovat mm. hevonhierakka, niittyhumala ja rikkalutukka. Pohjoisen lehtoalueen etelälaidalla, asfaltoidun kulkuväylän varrella kasvaa vieraslajeihin luettavaa japanintatarta.

Kuva 2. Alueet, joilta havaittiin lehtoneidonvaippaa (rauh.) sekä kyläkellukkaa (RT). Pohjoinen on kuvassa suoraan ylhäällä. Ortokuva © MML 2023.

Selvitysalueen kaakkoisosassa on jokseenkin luonnontilaisen kaltainen, kuivaa keskiravinteista lehtoa edustava kumpare. Puusto on mäntyvaltaista, mutta sekapuuna kasvaa myös järeitä rauduskoivuja, raitaa ja haapaa. Aluspuuna kasvaa mm. vaahtera. Pensaskerroksessa kasvaa tammi, kuusi, pihlaja ja metsälehmus. Pohjakerroksen valtalaji on seinäsammal. Kenttäkerroksen lajeja ovat mm. puolukka, kultapiisku, peuran- ja kurjenkello, ahomatara sekä lillukka. Kumpareella tavattavia kansallisesti haitallisia vieraslajeja ovat pikkutalvio (paikoin runsas) ja punalehtiruusu. Kuivan lehdon alue on melko pieni ja suurilta osin reunavaikutteista: erityisesti heinät,

kuten hietakastikka, koiranheinä ja nurmilauha, menestyvät runsaina valoisassa kenttäkerroksessa. Hoidetulla piha-alueella kasvaa yksittäisiä varttuneita puita, kuten järeitä kuusia sekä paksuoksainen haapa.

Selvitysalueella tavattiin runsaasti Luonnonsuojelulain 46 §:n nojalla rauhoitettua (rauh.) lehtoneidonvaippaa. Laji on määritelty vuoden 2019 uhanalaisuusarvioinnissa elinvoimaiseksi (LC). Suurimmat esiintymät havaittiin selvitysalueen pohjoispäädyn lehdossa (n. 120 yksilöä), mutta lajia tavattiin myös koko luoteisreunan pituudelta (n. 25 yksilöä) sekä muutaman yksilön vahvuudella kaakkoisnurkan kuivassa lehdossa ja pohjoispuolen parkki-alueen reunassa (kuva 2). Samoilla alueilla tavattiin myös kyläkellukkaa, joka on määritelty alueellisesti uhanalaiseksi (RT). Selvitysalueen pohjoisrajan tuntumassa, kuitenkin selvitysalueen ulkopuolella, tavattiin savikkosiipisammal, joka on määritelty vuoden 2019 uhanalaisuusluokituksessa alueellisesti uhanalaiseksi (RT).

3.2. Linnusto

Pesimälinnuston kartoitus suoritettiin aamulla 10.6.2024. Sää oli havaintoaikaan vähätuulinen ja aurinkoinen, ja linnut olivat aktiivisesti äänessä. Lintuja havainnoitiin myös muilla maastokäynneillä.

Maastokäynneillä havaittiin yhteensä 31 lintulajia. Lisäksi alueelta on joitakin havaintoja Lajitietokeskuksen ja BirdLife Suomen havaintojärjestelmissä. Yhteensä alueella tai sen välittömässä läheisyydessä on tavattu 61 lintulajia. Näistä noin 40 lajin arvioidaan voivan pesiä alueella. Lajistoon kuuluu mm. elinvoimaisia (LC) lehtojen ja kankaiden lajeja (lehtokerttu, punarinta ja vihervarpunen). Lisäksi alueella on havaittu silmälläpidettävistä (NT) lajeista harakka, isokoskelo, järripeippo, käenpiika, närhi, pensaskerttu, punavarpunen ja västäräkki. Vuoksen vesistön läheisyys näkyy lajistossa yleisesti vesilintulajien esiintymisenä.

Uhanalaiset (EN=erittäin uhanalainen, VU=vaarantunut) lajit:
Alueella tavattujen varpusen (EN), viherpeipon (EN) ja pähkinänakkelin (VU) elinympäristöä ovat mm. puistot ja pihamaat. Myös alueella havaitut räystäspääsky (EN), tervapääsky (EN) sekä haarapääsky (VU) viihtyvät rakennetussa ympäristössä, mutta havaintojen perusteella näiden lajien ei arvioida pesivän selvitysalueella.

Selvitysalueen läheisyydessä on havaittu tukkasotka (EN), harmaalokki (VU) ja naurulokki (VU). Lajien elinympäristöä ovat pääasiassa vesistöt sekä niiden ranta-alueet. Varsinaisesti selvitysalueella ei ole ko. lajeille sopivia pesimäympäristöjä eikä erityisen tärkeitä ruokailupaikkoja.

EU:n lintudirektiivin I-liitteen (dir) lajit:
Selvitysalueen välittömässä läheisyydessä on havaittu kuikka sekä palokärki. Kuikalle sopivaa elinympäristöä on selvitysalueen ulkopuolella. Palokärki suosii varttuneita metsiä, ja voi ruokailla selvitysalueen lehdossa, mutta lajille erityisesti soveltuvat pesimäympäristöt sijaitsevat selvitysalueen ulkopuolella. Lisäksi alueen läheisyydessä on havaittu harmaahaikara (EU:n lintudirektiivin muuttolinnut), joka sekin ruokailee ja pesii ensisijaistesti selvitysalueen ulkopuolella.

3.3. Liito-oravat

Selvitysalueelle tehtiin liito-oravakartoitus 26.04.2024. Kartoitus suoritettiin papanakartoitusmenetelmällä. Liito-oravan esiintymistä kartoitettiin soveltuvilla biotoopeilla etsimällä liito-oravien papanoita puiden tyviltä sekä mahdollisia pesäpaikkoja.

Kartoituksessa ei löytynyt merkkejä liito-oravista. Välittömästi selvitysalueen pohjoisrajan ulkopuolelta on tehty liito-oravahavainto vuodelta 2018 (Kuitunen K. Fingridin sähköaseman liito-oravaselvitys Imatralla 2018). Selvitysalueen pohjoispäädyssä olevassa lehdossa todettiin kasvavan useita kookkaita lehtipuita, jotka voisivat toimia liito-oravan ruokailupaikkoina.

3.4. Lepakot

Kohdealueelle tehtiin lepakkoselvitys. Lepakoita tarkkailtiin kolmena iltana (19.5., 30.6. ja 19.7.) auringonlaskun aikaan. Selvityksissä havaittiin vain yksi saalisteleva pohjanlepakko. Alueelle on ripustettu muutamia lepakonpönttöjä. Selvitysalueen ei arvioida olevan merkittävä lepakoiden lisääntymis- tai levähdysalue. Lepakkoselvityksen teki FM Jouko Sipari.

4. YHTEENVETO

Imatrankosken kirkon asemakaava-alueen muutoksen luontoselvitykseen liittyvät maastotyöt tehtiin syksyllä 2023 sekä kesällä 2024. Työn perustana olivat luonnonsuojelulain, metsälain sekä vesilain mukaiset vaateet. Tämän lisäksi työ toteutettiin EU:n luontodirektiivin IV-liitteen ja lintudirektiivin I-liitteen vaatimukset huomioiden.

Selvitysalueen pohjois- ja luoteisreunalla on sekapuustoista tuoretta, keskiravinteista lehtoa. Kaakkoiskulmassa kellotornin ympärillä on matala kumpare kuivaa keskiravinteista, mäntyvaltaista lehtoa. Sekä tuoreella että kuivalla lehtoalueella kasvaa paikoitellen järeitä ja varttuneita puita, kuten mäntyjä ja rauduskoivuja. Jalopuita, tammea ja vaahteraa, kasvaa lehdoissa melko runsaasti alispuu- ja pensaskerroksessa. Alueella tavattiin runsaasti lehtoneidonvaippaa (rauh.) sekä kyläkellukkaa (RT), joiden esiintymisen painopistealue oli kiinteistön pohjoisosassa. Lisäksi juuri selvitysalueen koilliskulmalla kiinteistön rajan ulkopuolella kasvoi savikkosiipisammalta (RT).

Alueen linnusto on melko tavanomaista, vesistövaikutteisen kaupunkiympäristön linnustoa. Tulevan maankäytön ei arvioida aiheuttavan merkittävää haittaa alueella tavatuille erittäin uhanalaisille (EN) tai vaarantuneille (VU) lajeille, sillä selvitysalueella ei ole lajeille sopivaa elinympäristöä (vesilinnut), tai sitä löytyy pääasiallisesti selvitysalueen ulkopuolelta (palokärki, pähkinänakkeli). Myös ihmisen seuralaisena viihtyville lajeille (varpunen, viherpeippo, pääskyt) löytyy elinympäristöä kohdekiinteistön lähialueilta.

Selvitysalueelle tehtiin nisäkäskartoituksia liito-oravan ja lepakoiden osalta. Kartoituksessa ei löydetty merkkejä liito-oravan esiintymisestä alueella. Kohdekiinteistöllä on vähintäänkin liito-oravan ruokailualueeksi soveltuvaa biotooppia, ja huomioiden viereisen kiinteistön alueella tehty havainto, liito-oravan esiintymistä tai liikkumista selvitysalueella ei voida sulkea pois. Kohdekiinteistöllä parhaiten liito-oravalle soveltuu kiinteistön pohjoisosan lehtoalue. Lepakoista havaittiin yksittäinen pohjanlepakko, eikä alueen arvioida olevan merkittävä lepakkoalue.

Selvitysalueen tulevassa maankäytössä on syytä huomioida alueella tavatut rauhoitetut (lehtoneidonvaippa) sekä alueellisesti uhanalaiset (kyläkellukka, savikkosiipisammal) kasvilajit. Muutoin alueen kasvillisuus ja eläimistö huomioiden alueen tuleville maankäytönmuutoksille ei nähdä esteitä. Lehtoneidonvaippojen siirtoistuttamisesta on Suomessa myönteisiä kokemuksia. Mikäli lehtoneidonvaippojen ja niiden ympäristön säilyttäminen ei ole mahdollista, on tämä vaihtoehto suositeltava toteutettavaksi ennen muita alueeseen kohdistuvia toimenpiteitä. Luonnonsuojelulain nojalla rauhoitetun kasvilajin siirtäminen vaatii ELY-keskuksen myöntämän poikkeusluvan.

Lappeenrannassa 21.08.2024

YMPÄRISTÖKONSULTOINTI NIEMELÄINEN OY

Esa-Matti Lampinen, Ins. AMK	Juha Saajoranta, FM (JS-Enviro Oy)

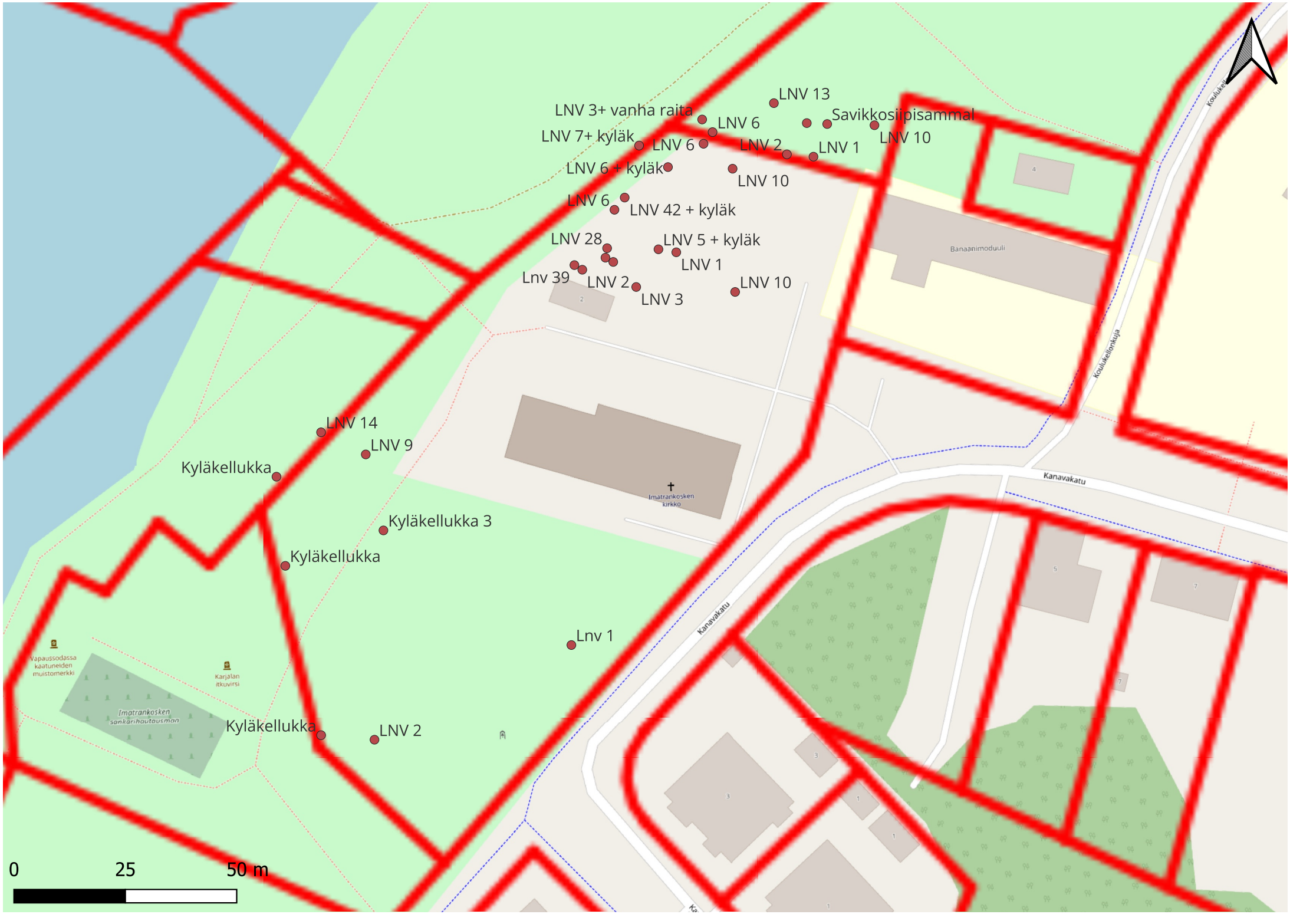
LNV 13
LNV 3+ vanha raita
LNV 6
Savikkosiipisammal
LNV 7+ kyläk
LNV 6
LNV 2
LNV 1
LNV 10
LNV 6 + kyläk
LNV 10
LNV 6
LNV 42 + kyläk
LNV 28
LNV 5 + kyläk
LNV 1
Lnv 39
LNV 2
LNV 10
LNV 3
Banaanimoduuli
Koulukellonkuja
Kanavakatu
Imatrankosken kirkko
LNV 14
LNV 9
Kyläkellukka
Kyläkellukka 3
Kyläkellukka
Lnv 1
Kanavakatu
Vapaussodassa kaatuneiden muistomerkki
Karjalan itkuvirsi
Imatrankosken sankarihautausmaa
Kyläkellukka
LNV 2
0
25
50 m